

Mgr. Jakub Uher, advokát

U Hranic 3221/16, Praha 10, 100 00

tel : 602 448 907, fax : 267 184 053, email : uher@zdravotnictvi.cz

IČO : 71334009, zapsán v seznamu advokátů u České advokátní komory pod ev.č.10812

Stanovisko pro účely projektu CZ.04.3.07/ 3.2.01.3/3197 Protidrogová prevence v ordinacích praktických lékařů pro děti a dorost

V praxi se poměrně často vyskytují otázky, za jakých podmínek je možné léčit nezletilého pacienta (obzvláště vzhledem k stále frekventovanější otázce informovaného souhlasu), nebo **jaká práva a povinnosti má zákonný zástupce nezletilého pacienta (zpravidla rodič) a jaká práva a povinnosti má samotný nezletilý pacient.**

Uvedená práva a povinnosti nezletilých pacientů a jejich zákonných zástupců se řídí zejména obecnými zásadami, které jsou zakotveny v mezinárodních dokumentech implementovaných do české právního řádu.

V oblasti poskytování lékařské péče se jedná zejména o Úmluvu na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (Úmluva o lidských právech a biomedicíně) /dále jen „Úmluva“, která vstoupila v platnost pro Českou republiku dne 1.10. 2001, a byla zveřejněna sdělením Ministerstva zahraničních věcí ve sbírce mezinárodních smluv pod č. 96/2001 Sb. m. s.

Úpravu zásadních práv dítěte pak zejména upravuje Úmluva o právech dítěte platná pro ČR od 7.1. 1991. Dítětem je přitom míněno v Úmluvě o právech dítěte každá osoba mladší 18 let, s výjimkou osob, které nabyly zletilosti dříve podle platných právních předpisů.¹

V českém právním řádu jsou pak dále významné následující právní předpisy: Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, který doplňuje Úmluvu o biomedicíně a nejvýznamněji upravuje oblast poskytování lékařské péče, dále zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb.), který obecně upravuje způsobilost k právním úkonům a zákon č. 94/1963Sb., o rodině, který dále rozvíjí problematiku zastoupení zákonným zástupcem a zletilosti.

Tyto základní prameny úpravy v oblasti poskytování lékařské péče nezletilým pacientům jsou pak doplněny řadou podzákonných norem.

Základní zásady – informovaný souhlas

Při jakémkoliv léčbě nezletilého je nutné respektovat jeden ze základních požadavků Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (dále jen "Úmluva") který stanoví, že jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas. Tato osoba musí být předem řádně informována o účelu a povaze zákroku, jakož i o jeho důsledcích a rizicích.

¹ Nabývání zletilosti manželstvím podle § 8 odst. 2 oz

Nebyl - li dán k zákroku souhlas nebo byl – li dán na základě chybného nebo neúplného poučení, porušuje lékař svoji povinnost stanovenou právními předpisy a je za toto porušení odpovědný.

Úmluva počítá s tím, že někteří jednotlivci mohou být neschopni dát úplný a platný souhlas se zákrokem vzhledem ke svému věku (právě nezletilí) a proto je nezbytné specifikovat podmínky, za kterých může být zákrok těmto osobám proveden v zájmu zajištění jejich ochrany.

U těchto osob /tj. nezletilých/ pak zákrok nemůže být proveden bez svolení jejich zákonného zástupce² (případně jiné osoby, či orgány zmocněné zákonem). Proto i zákonný zástupce má právo obdržet informace na základě stejných podmínek jako nezletilý.

Úmluva ovšem bere v potaz vyspělost nezletilé osoby. Názor nezletilé osoby tak musí být zohledněn jako faktor, jehož závaznost narůstá úměrně s věkem a stupněm vyspělosti, přičemž právní praxe vytvořila určitou hranici patnácti let (tzv. mladiství), při které lze očekávat jistou dávku názorové relevance.

Zároveň podle Vysvětlující zprávy k Úmluvě³ musí být neschopnost dát informovaný souhlas, chápána v kontextu daného zákroku⁴.

Úmluva tedy stanoví, že není-li nezletilá osoba schopná dát svůj souhlas k zákroku, smí být zákrok proveden pouze se souhlasem rodičů, kteří o nezletilou osobu pečují, se souhlasem jejího zástupce, úřední osoby, či jiné osoby nebo orgánu, které určí zákon. Avšak s co největším zřetelem k zachování svébytnosti osob, pokud jde o zákroky ovlivňující jejich zdraví, stanoví druhá část odst. 2 čl. 6 Úmluvy, že se má názor nezletilých pokládat za rozhodující faktor, jehož význam vzrůstá úměrně s jejich věkem a stupněm vyspělosti. To znamená, že v určitých situacích, kdy se bere v úvahu povaha a závažnost zákroku, jakož i věk nezletilého a jeho schopnost chápat, má se názoru nezletilých vzrůstající měrou přisuzovat závažnost při konečném rozhodování.

Obdobně například zákon o rodině stanoví v §31 odst. 2, že dítě, které je schopno s ohledem na stupeň svého vývoje vytvořit si vlastní názor a posoudit dosah opatření jeho se týkajících, má právo obdržet potřebné informace a svobodně se vyjadřovat ke všem rozhodnutím rodičů týkajících se podstatných záležitostí jeho osoby a být slyšeno v každém řízení, v němž se o takových záležitostech rozhoduje.

Toto může vést k závěru, že by měl být souhlas nezletilého pro některé zákroky nezbytný nebo alespoň postačující. Přesto v případě jakýchkoli pochybností u mladistvých je vždy na místě vyžadovat souhlas zákonných zástupců. V České republice není v této otázce dosud ujednocená praxe, ani právní názor, ovšem lze konstatovat, že u některých méně závažných výkonů (právě třeba níže uváděné preventivní prohlídky) bude s největší pravděpodobností u pacienta ve věku blízkém se zletilosti dostačovat souhlas pacienta.

² § 27 odst. 1) OZ: Kdo je zákonným zástupcem nezletilého dítěte, upravuje zákon o rodině. Zákon o rodině:

³ Vysvětlující zpráva byla vypracována z pověření generálního tajemníka Rady Evropy na základě návrhu vypracovaného na žádost Řídícího výboru pro bioetiku (Steering Committee on Bioethics, CDBI), p. Jeanem Michaudem (Francie), předsedou CDBI.

⁴ Bere se však v úvahu rozdílnost právních systémů v Evropě: v některých zemích musí být schopnost pacienta dát souhlas ověřována pro každý uvažovaný zákrok zvlášť, zatímco v jiných zemích se systém zakládá na institutu právní nezpůsobilosti, podle kterého může být osoba prohlášena za nezpůsobilou dát souhlas k jednomu nebo k několika druhům úkonů. Protože účelem Úmluvy není zavést jediný systém pro celou Evropu, nýbrž chránit osoby neschopné dát svůj souhlas, ukázalo se nezbytným, aby text Úmluvy obsahoval odkaz na vnitrostátní právní řád: je totiž na vnitrostátní právní úpravě jednotlivých zemí, aby bylo odpovídajícím způsobem stanoveno, zda určitá osoba schopná dát souhlas k zákroku a aby zohledňovaly nutnost zbavení způsobilosti k autonomnímu rozhodování pouze tam, kde je to nezbytné v jejím nejvlastnějším zájmu.

Je otázkou, zda k udělení souhlasu k provedení zákroku je potřeba souhlasu jednoho či obou rodičů (jsou-li zákonnými zástupci).

Podle ustanovení § 34 zákona o rodině mají rodičovskou zodpovědnost oba rodiče. Ačkoliv to není nikde výslovně stanoveno, je obecně uznáváno - především s ohledem na dikci ustanovení § 49 zák. o rodině - že v běžných věcech může zastoupit nezletilého kterýkoliv z rodičů, aniž by bylo třeba vyžadovat zvlášť souhlas druhého rodiče; a naopak jde-li o věc podstatnou, je třeba se dotázat druhého rodiče, zda s projevem zastupujícího rodiče souhlasí. To platí bez ohledu na to, zda oba rodiče žijí spolu nebo každý zvlášť, zda jsou rozvedeni či zda žijí v manželském společenství, případně u kterého z rodičů je dítě podle rozhodnutí soudu ve výchově.

Výjimkou by byl případ, kdy některý z rodičů nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu (§ 34 odst. 2 zák. o rodině), nebo kdy je ve svých rodičovských právech omezen nebo jich zbaven (§ 44 odst. 1-3 zák. o rodině), a kdy pak rodičovská práva vykonává jediný rodič a nepotřebuje souhlas druhého ani ve věci podstatné.

Pro zastupování dítěte pouze jedním rodičem je tedy zcela nezbytné rozlišovat, zda se jedná o rozhodování ve věci podstatné, či zda se jedná o běžnou záležitost . Tato věc byla již judikaturou řešena - viz. R 17/1968. Problémem ale zůstává rozlišení záležitosti podstatné a běžné. Zákon o rodině nikde nestanoví, co je třeba rozumět pod pojmem „podstatná záležitost“.

K udělení souhlasu s běžnými zákroky (tedy naprostá většina výkonů prováděných ambulantně) je proto způsobilý každý rodič samostatně (tedy dostačuje souhlas jednoho z rodičů). Pouze u náročných a rozsáhlých zákroků (zpravidla operační zákroky) bude nutné získat souhlas rodičů obou.

Povinnost umožnit rodiči přítomnost u zdravotnického výkonu není uložena, nicméně kromě případů, kdy to není z objektivních důvodů (zpravidla právní předpisy - např. hygienické normy apod.) možné, by lékař dle našeho názoru měl přítomnost rodiči umožnit.

Lékař je ovšem každopádně povinen, v případech kdy souhlas uděluje zákonný zástupce, plně tohoto poučit, tak aby zákonný zástupce měl možnost udělit informovaný souhlas.

Nyní ke konkrétním otázkám dle požadavků zadavatele.

1. Povinnost rodičů doprovázet dítě na pravidelnou dvouletou prohlídku

Je informovaný souhlas zákonného zástupce nutno získat i při preventivních prohlídkách?

Povinnost podstoupit preventivní prohlídky vyplývají pro pojištěnce ze zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném pojištění.

Zákon č. 48/1997 Sb. stanoví v §12 písm. e) následující:

„Pojištěnec je povinen: podrobit se na vyzvání preventivním prohlídkám, pokud tak stanoví tento zákon nebo obecně závazné právní předpisy.“

Pojištěnci se přitom rozumí osoby pojištěné podle zákona č. 48/1997 Sb., kterými jsou:

a) osoby, které mají trvalý pobyt na území České republiky,

b) osoby, které na území České republiky nemají trvalý pobyt, pokud jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo na území České republiky,

Dále zákon specifikuje i povinnost pojištěnce podrobit se pravidelné prohlídce v rámci uplatnění preventivní péče. Účelem preventivních prohlídek je včasné zjištění ohrožení nebo poruch zdraví.

Preventivní prohlídka se provádí:

- a) v prvním roce života devětkrát do roka, z toho minimálně šestkrát v prvním půlroce života a z toho minimálně třikrát v prvních třech měsících života, pokud jim není poskytována dispenzární péče,
- b) v 18 měsících věku,
- c) ve třech letech a dále vždy jedenkrát za dva roky.

V oboru stomatologie se pak provádí preventivní prohlídka u dětí a dorostu ve věku do 18 let dvakrát ročně, přičemž obsah preventivních prohlídek stanoví Ministerstvo zdravotnictví vyhláškou č. 56/1997 Sb., obsah a časové rozmezí preventivních prohlídek.

Zákon tedy jasně stanoví povinnost podrobit se preventivním prohlídkám a ačkoliv za nesplnění této povinnosti neukládá žádnou sankci, je přesto tato norma právně zavazující. Koho ovšem zavazuje v případě nezletilých, resp. kdo nese odpovědnost z případné nesplnění předepsané povinnosti?

Podle českého právního řádu vzniká způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti narozením. Tuto způsobilost má i počaté dítě, narodí-li se živé. Způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti (způsobilost k právním úkonům) vzniká v plném rozsahu zletilostí.

Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku. Před dosažením tohoto věku se zletilosti nabývá jen uzavřením manželství. Takto nabytá zletilost se neztrácí ani zánikem manželství ani prohlášením manželství za neplatné.

Nezletilí mají způsobilost jen k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku.⁵

Nezletilý pacient tedy není (kromě výjimky s uzavřeným manželstvím) plně způsobilý k právním úkonům – tedy například k výše zmiňovanému poskytnutí informovaného souhlasu. Jako subjekt práva je ovšem vázán povinnostmi, tedy i povinností podrobit se preventivní prohlídce.

Tato povinnost (povinnost dohlédnout na to, aby nezletilý navštívil zdravotnické zařízení v rámci preventivní prohlídky) ovšem nepřímou vyplývá i pro zákonné zástupce nezletilého. Je tak možno usuzovat ze znění zákona o rodině, který pro rodiče (případně jiné zákonné zástupce) upravuje souhrn práv a povinností, které se obecně shrnují pod pojem rodičovská zodpovědnost⁶.

Mezi tento souhrn spadají i práva a povinnosti při péči o nezletilé dítě, **zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.** Při výkonu uvedených práv a povinností jsou rodiče povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje.

Mají právo užít přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a jakkoli ohroženo jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.

⁵ Občanský zákoník, §7 až 9

⁶ Pokud této rodičovské zodpovědnosti nejsou zbaveni, či jim není pozastavena.

Právě rodiče, resp. zákonní zástupci by tedy měli dohlédnout, aby se nezletilý pacient dostavil na pravidelné preventivní prohlídky. V případě, že tak nezletilý nečiní, je tím ohrožena péče o jeho zdravotní stav. V takovém případě zřejmě ani zákonný zástupce neplní dostatečně své povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, tj. pečovat o zdraví dítěte a jeho tělesný vývoj. Tak tomu bude zejména u dětí do 15 let .

Dítě, které je schopno s ohledem na stupeň svého vývoje vytvořit si vlastní názor a posoudit dosah opatření jeho se týkajících, má právo více rozhodovat o svých právech a zároveň tím vzrůstá i jeho zodpovědnost za porušené povinnosti.

Odpověď na tento dotaz je tedy taková, že rodiče nejsou povinni dítě doprovázet na pravidelnou preventivní prohlídku. Je ovšem třeba současně upozornit na to, že i takováto prohlídka je zdravotním výkonem, se kterým musí být vysloven zákonným zástupcem souhlas. Lze si tedy představit situaci, kdy rodič (a u tohoto konkrétního výkonu máme za to, že dostačuje souhlas jednoho z rodičů) udělí předem (po té co je poučen o tom co preventivní prohlídka obnáší – lze písemnou formou) a před prohlídkou je pouze doručen tento souhlas (nejspíše předán pacientem).

U tohoto výkonu lze navíc u nezletilých ve věku blízcím se zletilosti uvažovat o tom, zda je dostatečný pouze souhlas nezletilého (viz. výše).

Tedy rodič u prohlídky přítomen být nemusí, ovšem musí s ní vyslovit souhlas.

2. Jakým způsobem lze zajistit účast nezletilého na preventivní prohlídce?

Tato otázka úzce souvisí s bodem 1. Zákon č. 48/1997 Sb. sice stanoví povinnost pojištěnce podstoupit preventivní prohlídku, tento zákon ovšem za nesplnění této povinnosti nestanoví žádné sankce.

V případě nezletilého je tedy namíste obrátit se na zákonné zástupce, aby byla naplněna litera zákona.

Podle § 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí je každý je oprávněn upozornit na závadné chování dětí jejich rodiče.

V případě, že i přes to se nezletilý pacient k lékařské preventivní prohlídce nedostaví, jediná možná sankce vyplývá pro rodiče a to na základě možného porušení rodičovské zodpovědnosti – zejména péče o zdraví dítěte.

V takovém případě je lékař oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti, což vyplývá z § 7 odst. 2 předmětného zákona.

Sociálně-právní ochranu zajišťují orgány sociálně-právní ochrany, jimiž jsou krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady, Ministerstvu práce a sociálních věcí a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Sociálně-právní ochranu dále zajišťují obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí, další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny.

Odpověď tedy zní, že lékař sám žádné donucovací prostředky nemá a mít nemůže. Řešením je obrátit se na příslušný orgán státní správy (v daném případě orgán sociálně-právní ochrany dítěte) a de facto si stěžovat na porušování rodičovských povinností daných zákonem o rodině ze strany rodičů.

3. Je možné provést lékařský úkon odebrání vzorku moče a jejího vyšetření bez souhlasu zákonného zástupce?

Jak již bylo uvedeno výše v bodě 1, nutnost informovaného souhlasu zákonného zástupce nezletilého do jisté míry na povaze a závažnosti zákroku, jakož i věku nezletilého a jeho schopnosti chápat.

Souhlas s výkonem se skládá ze dvou složek. První složkou je poučení - tedy poučení o účelu, rizicích, alternativách atd. Druhou složkou je udělení souhlasu samotného. Nezletilý musí být schopen poučení se všemi jeho důsledky, porozumět, teprve potom může udělit kvalifikovaný souhlas. Konkrétně v tomto daném případě je Podstatnou skutečností to, že účelem je případný průkaz požívání drog pacientem.

Zvážení jakou míru rizika představuje vyšetření moči a věkovou hranici, při které by měl být poskytnut informovaný souhlas, se bude případ od případu lišit. Vždy záleží na individuálním posouzení. V případě mladistvých by měla být zřejmě míra pochopení tohoto nikoliv závažného úkonu poměrně slušná a souhlas by tedy zřejmě mohl udělit sám nezletilý pacient.

Někdy bývá navrhováno řešení tím způsobem, že rodič předem udělí písemný souhlas. Toto sice možné je, je ovšem nutné dodržet určité podmínky. Souhlas musí být udělen k provedení určitého výkonu a to konkrétnímu lékaři (zdravotnickému zařízení). Pro to, aby mohl být vůbec souhlas udělen je nezbytné, aby zákonný zástupce byl řádně poučen o rizicích atd. Tedy souhlas např. tohoto typu : „souhlasím s jakýmkoli zdravotním výkonem dle rozhodnutí lékaře“, nemůže v žádném případě obstát.

V praxi se vyskytují situace (zejména u mladistvých, kteří jsou v internátním ubytování apod.), kdy je velmi obtížné získat souhlas zákonného zástupce. Zde je nutno upozornit na to, že vychovatel, učitel apod. nemají oprávnění souhlas s výkonem udělit, ostatně nemají ani právo na informace o zdravotním stavu pacienta.

Lze tedy shrnout, že je na místě mít k dispozici souhlas rodiče – v písemné formě, je ovšem třeba věnovat pozornost jeho formě. V tomto případě by měl být dostatečný pouze souhlas pacienta (opět uvažujeme pacienta ve věku blízkém zletilosti).

3. Jaké informace může Praktické lékař pro děti a dorost poskytnout škole a jako může spolupracovat se školou při zachování zákona na ochranu osobních dat?

Lékaři a zdravotničtí pracovníci jsou při výkonu svého povolání vázáni tzv. povinnou mlčenlivostí.

Problematika povinné mlčenlivosti zdravotnických pracovníků je upravena vnitrostátními právními předpisy a mezinárodními smlouvami. Nejvýznamnějším právním předpisem upravujícím tuto oblast je opět

Dle článku 10 odstavce 1 Úmluvy o biomedicíně má každý právo na ochranu soukromí ve vztahu k informacím o svém zdraví. Výjimky pak mohou být dle čl. 26 stanoveny pouze zákonem a to jen v případě, kdy jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu bezpečnosti veřejnosti, předcházení trestné činnosti, ochrany veřejného zdraví nebo ochrany práv a svobod jiných osob.

V právním řádu ČR je pak tato problematika upravena v zákoně č.20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, konkrétně v ustanovení §55 odst.2,písm.d), které uvádí, že „každý zdravotnický pracovník je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dověděl v souvislosti s výkonem svého povolání, s výjimkou případů, kdy skutečnost sděluje se souhlasem ošetřované osoby nebo kdy byl této povinnosti zproštěn nadřízeným orgánem v důležitém státním zájmu; povinnost oznamovat určité skutečnosti, uložená zdravotnickým pracovníkům zvláštními předpisy, tím není dotčena.“

Zákon tedy ukládá povinnost mlčenlivosti nejen ohledně informací o zdraví, léčbě apod., ale i jakýchkoli dalších, pokud se je zdravotnický pracovník dozvěděl při výkonu svého povolání.

V některých případech je tato povinnost prolomena, a to buď z důvodu udělení souhlasu se sdělením těchto informací pacientem, nebo z důvodu zakotveném v některém z právních předpisů.

Obecně je nutno vycházet ze skutečnosti, že se souhlasem pacienta lze sdělit v zásadě veškeré informace kryté mlčenlivostí (výjimkou jsou pouze informace obsažené ve zdravotnické dokumentaci týkající se třetích osob).

V opačném případě může být povinná mlčenlivost prolomena jen na základě speciálního zákonného ustanovení.

V případě školských zařízení ovšem zákon žádnou takovou výjimku neumožňuje.

Sdělit informace školám tak lze pouze se souhlasem zákonného zástupce.

4. Jak má postupovat praktický lékař pro děti a dorost v případě návrhu na hospitalizaci?

V případě, že lékař zjistí, že se jedná o dítě, u kterého je podezření, že se jedná o případ, které požívají alkohol nebo návykové látky (zákon č.359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ustanovení §6 odst. 1 c) je povinen tuto informaci sdělit orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Zákon č.359/1999 Sb. ukládá povinnost zdravotnickým zařízením, oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 odst. 1 (v daném případě ust. §6 odst.1, písm c) – děti které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky...). V obdobné věci – užívání alkoholu dětmi je k dispozici výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č.32/2000 (toto stanovisko mimo jiné uvádí : „je-li nezletilá osoba pod vlivem alkoholu přijata do zdravotnického zařízení nebo získá-li zdravotnické zařízení jiným způsobem poznatky o tom, že tato osoba požívá alkoholické nápoje, je zdravotnické zařízení povinno tuto skutečnost bez zbytečného odkladu oznámit příslušnému orgánu dle ust. § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb. , o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 257/2000 Sb.).

Při návrhu hospitalizace je dále povinen oznámit toto zákonným zástupcům (pro které tato povinnost vyplývá z povinnosti poskytnout informovaný souhlas – např. s případnou hospitalizací či jinou léčbou).

Následně na výzvu orgánů sociálně-právní ochrany jsou pak zdravotnická zařízení povinny sdělit bezplatně údaje potřebné podle tohoto zákona pro poskytnutí sociálně-právní ochrany. Povinnosti zachovávat mlčenlivost se v takovém případě nelze dovolávat, jestliže mají být sděleny údaje o podezření z týrání, zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o něj.

5. Může PLDD rodičům tajit informace, které se dozví při prohlídce?

I v tomto případě je potřeba vycházet z ustanovení Úmluvy o biomedicíně. Podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy o biomedicíně je každý oprávněn znát veškeré informace shromažďované o jeho zdravotním stavu. Nicméně přání každého nebýt takto informován je nutno respektovat.

Pokud je to v zájmu pacienta, může ve výjimečných případech zákon omezit uplatnění práv podle odstavce 2.

Jednotlivci tedy mají právo znát jakékoli informace shromažďované o jejich zdravotním stavu, pokud se s nimi chtějí seznámit. "Právo vědět", které osoba má, zahrnuje veškeré nashromážděné informace o jejím zdraví, ať již jde o diagnózu, prognózu nebo jakoukoli jinou závažnou skutečnost.

Vysvětlující zpráva k Úmluvě o lidských právech a o biomedicíně k tomu uvádí, že předmětné právo má zásadní důležitost samo o sobě, ale podmiňuje také uplatňování jiných práv, např. právo souhlasu stanovené v čl. 5 (informovaný souhlas).

Za určitých okolností může být právo znát pravdu nebo ji neznat omezeno ve Vlastním zájmu pacienta nebo na pouze na základě zákona, aby byla chráněna práva třetí strany nebo společnosti.

Poslední odstavec článku proto stanoví, že ve výjimečných případech může vnitrostátní právo stanovit určitá omezení práva vědět nebo nevědět v zájmu zdraví pacienta (např. prognóza smrti, která by mohla v určitých případech vážně zhoršit stav pacienta, kdyby mu byla bezprostředně sdělena). V některých případech je lékařova povinnost poskytnout informaci proti zájmu pacientova zdraví.

Zákon č.20/1966 Sb., pak v ust. §67b, odst.12) uvádí, že pacient má právo na poskytnutí veškerých informací shromážděných ve zdravotnické dokumentaci vedené o jeho osobě a v jiných zápisech, které se vztahují k jeho zdravotnímu stavu; pacient se z informací, které jsou mu sděleny o jeho zdravotním stavu, nesmí dozvědět informace o třetí osobě. **Za osoby mladší 18 let nebo osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům mají právo na informace podle věty první jejich zákonní zástupci.**

Z uvedeného tedy vyplývá, že „právo vědět“ mají i zákonní zástupci nezletilého, a tedy není možné jim informace odepírat.

Domnívám se, že ve zpracovaném stanovisku byla uceleně shrnuta problematika týkající se postupů a intervence praktických lékařů pro děti a dorost, včetně konkrétních otázek zadavatele.

Samozřejmě v případě zájmu jsem připraven poskytnout doplnění či upřesnění.

Mgr. Jakub Uher, advokát